ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

Στο οξύ πρόβλημα της φροντίδας και φύλαξης των βρεφών και των νηπίων κατά την τελευταία 20ετία, λύση φαίνεται ότι αποτελεί η λειτουργία των βρεφονηπιακών σταθμών (Β.Ν.Σ.), καθώς το 35% των Ελληνίδων είναι εργαζόμενες. Η λύση όμως αυτή έχει σημαντικό τίμημα που αντανακλά κυρίως στην υγεία του παιδιού.
Το βρέφος και το μικρό νήπιο βγαίνει πρόωρα από τον κλειστό χώρο της οικογένειας, γίνεται μέλος μιας ευρύτερης κοινωνικής ομάδος και εκτίθεται σε μια πληθώρα λοιμογόνων παραγόντων, τους οποίους κατά ένα βαθμό δεν είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει.
Στα προβλήματα υγείας που δημιουργούνται στους Β.Ν.Σ. θετική θεωρείται η παρέμβαση παιδιάτρου και η αυστηρή τήρηση των κανόνων υγιεινής όπως:

1. Το σχολαστικό πλύσιμο των χεριών.
2. Η αλλαγή της πάνας να γίνεται από διαφορετικά πρόσωπα και σε άλλους χώρους από εκείνους που σερβίρεται το φαγητό.
3. Τα παιχνίδια και οι επιφάνειες των επίπλων να είναι από συμπαγές και όχι πορώδες υλικό και να καθαρίζονται στο τέλος κάθε ημέρας με διάλυμα αντισηπτικού.

Επίσης τα παιδιά και το προσωπικό του Β.Ν.Σ. θα πρέπει να είναι πλήρως εμβολιασμένα.

ΣΩΣΤΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ θεωρείται εκείνος που διαθέτει:

1. Άνετους χώρους που εξασφαλίζουν καλό αερισμό.
2. Λίγα παιδιά ώστε να μειώνεται η πιθανότητα εισαγωγής λοιμογόνων παραγόντων.
3. Μεγάλη αναλογία προσωπικού προς παιδιά ώστε να υπάρχει καλύτερη φροντίδα και να τηρούνται άνετα οι κανόνες υγιεινής. Ιδανική σχέση προσωπικού / παιδιά θεωρείται το 1:3 προκειμένου για βρέφη και 1:4 για τα νήπια.

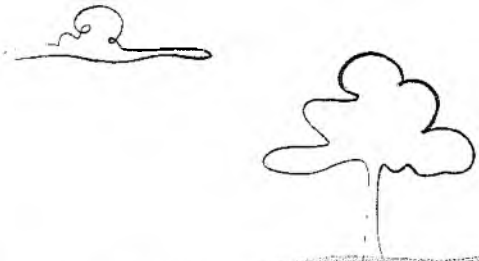

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΑ ΑΝΑΦΕΡΘΟΥΝ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΛΩΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ. Η ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΙΝΑΙ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΤΥΧΟΝ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΖΗΤΗΘΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟ.

ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ 4ης ΚΑΙ 6ης ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αδρή κινητικότητα

Πρηνής θέση (μπρούμυτα)

- Τα άκρα είναι λυγισμένα και σε απαγωγή
- Μπορεί να σηκώσει λίγο το κεφάλι του
- Όταν το βρέφος αιωρείται στηριζόμενο στην παλάμη μας με την κοιλιά, κρατά το κεφάλι στο ίδιο ύψος με το σώμα και τα άκρα, άνω και κάτω ελαφρώς λυγισμένα

Ύπτια θέση (ανάσκελα)

- Κρατά το κεφάλι στο πλάι και τα χέρια σε κάμψη κοντά στο σώμα ή στο στόμα του

Καθιστή θέση

- Όταν το ανασηκώνουμε για να καθίσει το κεφάλι δεν ακολουθεί το σώμα, μένει προς τα πίσω και τα χεράκια είναι κλεισμένα σε γροθιά

Όρθια θέση

- Κάνει αυτόματη βάδιση (πρωτογενές αντανακλαστικό)

Λεπτή κινητικότητα

- Τα δάχτυλα σε σφιχή «γροθιά»
- Καμιά φορά ένα χέρι στο στόμα
- Τα χεράκια σφίγγουν όταν έρχονται σε επαφή με κάτι (πρωτογενές αντανακλαστικό του δραγμού)

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Αντιδρά σε ήχους, στο φως και στα οπτικά ερεθίσματα
- Ανταποδίδει το χαμόγελο στη μητέρα του ή στον εξεταστή

Παρατηρήσεις - Σχόλια

4ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

Πρηνής θέση (μπρούμυτα)

- Σηκώνει το κεφάλι ~90°
- Στηρίζεται στα αντιβράχια

Ύπτια θέση

- Κεφάλι στη μέση θέση
- Χέρια συνήθως στο πρόσωπο, στο στόμα ή στο στήθος

Καθιστή θέση

- Το μωρό πιάνει τα χέρια του εξεταστή, όταν τραβιέται να καθίσει
- Έρχεται συμμετρικά στην καθιστή και σταθεροποιεί το κεφάλι στην μέση γραμμή

Όρθια θέση

- Εκτείνει τα πόδια και σηκώνεται στα δάχτυλα. Μετά λυγίζοντας τα γόνατα καταρρέει

Μετακίνηση

- Γυρίζει από μπρούμυτα προς τα πλάγια με όλο του το σώμα, με χέρια και πόδια σε ελαφριά κάμψη

Λεπτή Κινητικότητα

- Προσπαθεί να πιάσει αντικείμενα

Αντίληψη - Συμπεριφορά-Επικοινωνία

- Γυρίζει το κεφάλι του προς τον ήχο (φωνή, κουδουνίστρα) που βρίσκεται σε απόσταση 50εκ. περίπου
- Δείχνει ενδιαφέρον και ξεχωρίζει φωνές

Παρατηρήσεις - Σχόλια

6ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

Πρηνής θέση (μπρούμυτα)

- Σηκώνει το κεφάλι και το στέρνο στηριζόμενο στα άκρα του που είναι τεντωμένα

Ύπτια θέση (ανάσκελα)

- Σηκώνει το κεφάλι του από το μαξιλάρι
- Ανυψώνει τα κάτω άκρα του και τα πιάνει με τα χέρια του

Καθιστή θέση

- Βοηθά στο να ανασηκωθεί όταν το κρατήσουμε απ' τα χέρια

Όρθια θέση

- Χοροπηδάει
- Κράτει το βάρος του όταν το κρατήσουμε όρθιο

Μετακίνηση

- Περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό του
- Γυρίζει μπρούμυτα, πλάγια, ανάσκελα

Λεπτή κινητικότητα

- Πιάνει έναν κύβο, τον φέρνει στο στόμα του και μετά τον πετάει

Αντίληψη - Συμπεριφορά

- Εξερευνά με τα μάτια το περιβάλλον
- Αντιδρά με έντονες κινήσεις των άκρων και γέλιο όταν κάποιος παίζει μαζί του
- Αρχίζει να προφέρει μονοσύλλαβους φθόγγους
- Ενδεχόμενα μιμείται ήχους

Παρατηρήσεις - Σχόλια

8ος - 9ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

Πρηνής θέση (μπρούμυτα)

- Μπορεί και στηρίζεται σε τέσσερα σημεία

Ύπτια θέση (ανάσκελα)

- Συνήθως γυρίζει στα πλάγια και παίζει

Καθιστή θέση

- Κάθεται μόνο του 10 ή και περισσότερα λεπτά στο πάτωμα
- Μπορεί και κρατάει τα χέρια του ελεύθερα και παίζει μ' αυτά

Όρθια θέση

- Όταν στηρίζεται σε έπιπλα ή κρατιέται από κάποιον μπορεί να σταθεί όρθιο, δεν μπορεί όμως να καθίσει μόνο του
- Χοροπηδάει ενεργητικά
- Επιχειρεί πλάγια βήματα
- Προσπαθεί να μπουσουλίσει

Λεπτή κινητικότητα

- Μεταφέρει ένα αντικείμενο από το ένα χέρι στο άλλο
- Πετάει τα παιχνίδια του στο πάτωμα
- Προσπαθεί να κρατήσει ένα κύβο χρησιμοποιώντας τη βασική φάλαγγα του αντίχειρα, τα τέσσερα δάκτυλα και το κερκιδικό άκρο της παλάμης
- Πιέζει μια επιφάνεια

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Μιλάει με επαναλαμβανόμενες συλλαβές (πα πα πα, ντα ντα ντα)
- Προσπαθεί να ανοίξει ένα μικρό κουτί
- Ξεχωρίζει γνωστά από άγνωστα πρόσωπα
- Εντοπίζει τον ήχο σε απόσταση ενός μέτρου
- Μπορεί να φάει μόνο του ένα μπισκότο

Παρατηρήσεις - Σχόλια

10ος - 12ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

Καθιστή θέση

- Κάθεται σίγουρα για πολύ ώρα μόνο του
- Πετά συνεχώς τα παιχνίδια του στο πάτωμα

Όρθια θέση

- Σηκώνεται μόνο του και ξανακάθεται
- Αφήνει τα χέρια του από το έπιπλο που στηρίζεται
- Μπορεί να περπατήσει αν το κρατούν από το 1 χέρι

Μετακίνηση

- Μπουσουλάει με τα τέσσερα

Λεπτή κινητικότητα

- Μπορεί και πιάνει αντικείμενα με το δείκτη και τον αντίχειρα (σύλληψη δίκην λαβίδος)
- Κρατάει το κουτάλι αλλά δεν μπορεί να το χρησιμοποιήσει σωστά
- Δείχνει με το δείκτη για να ζητήσει αυτό που θέλει

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Αναζητάει ένα παιχνίδι του που κρύψαμε κάτω από το μαξιλάρι
- Καταλαβαίνει μικρές προτάσεις (δώσε, φέρε, πάρε)
- Συνεργάζεται όταν το γδύνουμε κρατώντας τα χέρια ψηλά
- Μιλάει μόνο του πολύ
- Γνωρίζει το «όχι» και το «μη»
- Χαίρεται να βλέπει εικόνες

Παρατηρήσεις - Σχόλια

13 - 15ος μήνας

Αδρή κινητικότητα
- Στέκεται μόνο του
- Επιχειρεί τα πρώτα του βήματα
- Πετά αντικείμενα

Λεπτή κινητικότητα
- Τρώει με τα δάχτυλα
- Κρατά μόνο του ένα ποτήρι
- Ξεφυλλίζει βιβλία

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία
- Καταλαβαίνει τις έννοιες «πάνω» και «κάτω»
- Περιεργάζεται τις εικόνες
- Δίνει ένα φιλί, όταν του το ζητήσουν
- Μιμείται εκφράσεις ενός ενήλικα
- Προσπαθεί να επαναλάβει τις λέξεις που ακούει
- Ονομάζει ή δείχνει οικεία αντικείμενα

Παρατηρήσεις - Σχόλια

16ος - 18ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

- Από όρθιο κάθεται και ξανασηκώνεται χωρίς στήριξη
- Ανεβαίνει σκαλοπάτια μπουσουλώντας
- Τραβά ή σέρνει οτιδήποτε είναι δεμένα στην άκρη ενός σπάγγου
- Περπατάει ελεύθερα
- Μπορεί να ανέβει στο καρεκλάκι του μόνο του

Λεπτή κινητικότητα

- Τρώει μόνο του με κουταλάκι τεμαχισμένες τροφές
- Τραβάει γραμμές πάνω σε χαρτί
- Προσπαθεί να πλυθεί με το σφουγγάρι
- Μουτζουρώνει ένα χαρτί χρησιμοποιώντας το χέρι που προτιμάει
- Χτίζει ένα πύργο με δύο-τρεις κύβους

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Μιμείται άλλα παιδιά
- Μένει λίγη ώρα με γνωστά πρόσωπα
- Λέει 3-4 κατανοητές λέξεις, αλλά καταλαβαίνει πολύ περισσότερες
- Βλέπει με ενδιαφέρον ένα βιβλίο με εικόνες, γυρίζοντας πολλές σελίδες μαζί
- Κρατάει ένα κουτάλι προσπαθώντας να φέρει φαγητό στο στόμα του
- Σχηματίζει φράσεις με 1-2 λέξεις

Παρατηρήσεις - Σχόλια

22ος - 24ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

- Κάνει μεγαλύτερα βήματα
- Ανεβαίνει σκαλοπάτια σκαλί - σκαλί χωρίς στήριξη
- Κάνει τούμπες στο πάτωμα
- Πηδά από ένα χαμηλό σκαμνάκι
- Κλωτσά και κυνηγά μια μπάλα
- Ενδιαφέρεται για οχήματα με 4 τροχούς

Λεπτή κινητικότητα

- Παίζει με νερό και την άμμο
- Ξεφυλλίζει βιβλίο με πιο λεπτά φύλλα
- Βγάζει μόνο του τα εσώρουχα του
- Λερώνεται ελάχιστα όταν τρώει μόνο του
- Παίζει με πλαστελίνη και πηλό

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Ζωγραφίζει μια οριζόντια γραμμή μετά από υπόδειξη
- Προσπαθεί να διηγηθεί τις εμπειρίες του
- Προφέρει περίπου 20 διαφορετικές λέξεις
- Παίζει με κούκλες
- Βάζει σε σειρά 4 κύβους
- Δείχνει 5 μέλη του σώματός του
- Προσπαθεί να τραβήξει το ενδιαφέρον των παρόντων σε κάτι που το ενδιαφέρει

Παρατηρήσεις - Σχόλια

25ος - 30ος μήνας

Αδρή κινητικότητα

- Αν πέσει σηκώνεται μόνο του και συνεχίζει την πορεία του
- Βαδίζει στις μύτες
- Χοροπηδά αυτόνομα
- Πηδά από χαμηλό ύψος και με τα 2 πόδια
- Μεταφέρει αντικείμενα καθώς περπατά
- Κάνει κούνια

Λεπτή κινητικότητα

- Πλένει τα χέρια του με σαπούνι
- Προσπαθεί να βάλει τα παπούτσια του
- Τραβά γραμμές πάνω σε χαρτί
- Προσπαθεί να διασταυρώσει κάθετες γραμμές

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Βοηθάει στο συγύρισμα του δωματίου
- Μιλάει για τον εαυτό του («εγώ»)
- Ταξινομεί σωστά 3 χρώματα
- Ρουφά με το καλαμάκι
- Υπακούει σε 2 διαφορετικές εντολές ταυτόχρονα
- Πίνει με φλυτζάνι
- Ξεβιδώνει ένα απλό καπάκι
- Ζητάει να το βάλουν για τσίσα και κακά όταν θέλει
- Παίζει ευχαρίστως μόνο του, αλλά προτιμά να έχει κι έναν μεγαλύτερο δίπλα του
- Κατανοεί 500-900 λέξεις
- Έχει λεξιλόγιο έκφρασης 50-250 λέξεων (περίοδος ταχείας ανάπτυξης)

Παρατηρήσεις - Σχόλια

30ος - 36ος μήνας

Αδρή κινητικότητα
- Η βάδιση «αυτοματοποιείται»
- Ανεβαίνει σκάλες
- Κάνει ποδήλατο με 3 ρόδες
- Πηδά πάνω από 1 εμπόδιο
- Χορεύει
- Τρέχει
- Κατεβαίνει σκαλιά (σκαλί-σκαλί ή καθιστό)
- Στέκεται στο 1 πόδι για αρκετά δευτερόλεπτα
- Σκαρφαλώνει παντού
- Κάνει τσουλήθρα

Λεπτή κινητικότητα
- Ξεκουμπώνει μεγάλα κουμπιά
- Μπορεί να φορέσει μόνο του ένα απλό παντελόνι
- Ζωγραφίζει και ονοματίζει την ζωγραφιά του
- Αρχίζει η χρήση μαχαιροπίρουνου
- Περνά χάντρες μέσα από σπάγγο
- Χτίζει πύργο με περισσότερους από 6 κύβους

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία
- Τηρεί κανόνες παιχνιδιού
- Εντάσσεται σε ομάδα
- Ξεχωρίζει αγόρι-κορίτσι
- Επαναλαμβάνει μια φράση με 4-5 λέξεις
- Χρησιμοποιεί το «γιατί», «ποιος», «πότε», «πού»
- Κατασκευάζει «γέφυρα» με 3 κύβους

Παρατηρήσεις - Σχόλια

3 - 4 χρονών

Αδρή κινητικότητα
- Βελτίωση της ισορροπίας στην όρθια (μεταφέρει ποτήρι με νερό χωρίς να το χύσει)
- Χοροπηδά στο 1 πόδι (κάνει κουτσό)
- Πηδά από μεγαλύτερο ύψος
- Κατεβαίνει σκάλες
- Πετά την μπάλα ψηλά
- Κάνει αλογάκι

Λεπτή κινητικότητα
- Κόβει με ψαλίδι
- Φτιάχνει απλές κατασκευές
- Βελτιώνει την χρήση μαχαιροπίρουνου
- Αντιγράφει σωστά ένα σταυρό

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία
- Συντροφικό παιχνίδι
- Εκδηλώνει θυμό
- Παίζει με αντικείμενα οικιακής χρήσης και με οικόσιτα ζώα
- Ταξινομεί αντικείμενα
- Ενδιαφέρεται για νέες λέξεις
- Μπορεί να περιγράψει μια εικόνα
- Τραγουδά απλά τραγούδια
- Μπορεί να γδυθεί και να ντυθεί χωρίς πολύ βοήθεια
- Ξέρει όνομα/επίθετο

Παρατηρήσεις - Σχόλια

4 - 5 χρονών

Αδρή κινητικότητα

- Εκτελεί πολλές κινήσεις ταυτόχρονα
- Ανεβοκατεβαίνει σκάλες
- Τρέχει γρήγορα
- Παίζει σχοινάκι, πατίνια
- Περπατά σε διάταξη

Λεπτή κινητικότητα

- Ντύνεται μόνο του (κάπως αργά)
- Κάνει πολύπλοκες κατασκευές με συγκεκριμένο σχέδιο
- Παζλ με 10 κομμάτια

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Ρωτάει επίμονα
- Παίζει μ' ένα αντικείμενο 10-15 λεπτά
- Παιχνίδι με ρόλους
- Υπερβάλει και καυχιέται για τον εαυτό του
- Λέει μια ιστορία με την σειρά
- Μιμείται τις δραστηριότητες των ενηλίκων
- Ξέρει τέσσερα βασικά χρώματα

Παρατηρήσεις - Σχόλια

5 - 6 χρονών

Αδρή κινητικότητα

- Πηδά πάνω από σχοινί που βρίσκεται στο ύψος του γόνατος του και με τα 2 πόδια
- Χοροπηδά στο 1 πόδι πάνω από 5 φορές
- Του αρέσει να σκαρφαλώνει παντού και να περνά μέσα από τούνελ

Λεπτή κινητικότητα

- Χρησιμοποιεί ταυτόχρονα μαχαιροπίρουνο
- Ντύνεται μόνο του (ανάλογα με το είδος ρουχισμού)
- Χρησιμοποιεί εργαλεία για να φτιάξει πράγματα
- Αντιγράφει σωστά τετράγωνο και αργότερα τρίγωνο

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Ομαδικά παιχνίδια
- Μακριές διηγήσεις
- Τραγουδά ολόκληρα τραγούδια
- Παίζει κουκλοθέατρο
- Συνεργάζεται σε ομάδα 3-6 ατόμων
- Μπορεί να θυμάται τη διεύθυνση του
- Μιλά καθαρά, συνήθως χωρίς νηπιακού ιδιωματισμούς
- Μπορεί να μπερδεύει τα γράμματα χ, ξ, ψ
- Κάνει διάλογο για καθημερινές δραστηριότητες

Παρατηρήσεις - Σχόλια

6 - 7 χρονών

Αδρή κινητικότητα

- Χοροπηδά σε μια ευθεία γραμμή
- Χτυπά την μπάλα και την ξαναπιάνει
- Μαθαίνει ποδόσφαιρο, τένις, κολύμπι
- Κρέμεται και αιωρείται από μπάρες-κλαδιά
- Πολλές κινήσεις μοιάζουν με τον ενήλικα

Λεπτή κινητικότητα

- Αντιγράφει, χαράζει, συνδυάζει υλικά
- Προσέχει τις λεπτομέρειες
- Φτιάχνει κατασκευές
- Ασχολείται με κάποιο θέμα για περισσότερα από 30 λεπτά

Αντίληψη - Συμπεριφορά - Επικοινωνία

- Οργανώνει άλλα παιδιά σε παιχνίδι
- Κατανοεί κανόνες δίκαιου παιχνιδιού
- Άμιλλα στα ανταγωνιστικά παιχνίδια
- Τραγουδά και χορεύει
- Μιμείται την πραγματικότητα
- Συζητά όπως οι ενήλικες

Παρατηρήσεις - Σχόλια

Η ανάπτυξη της ομιλίας

Από πολύ νωρίς το βρέφος διαθέτει την ικανότητα να ξεχωρίζει φωνητικούς ήχους. Δείχνει προτίμηση στην ανθρώπινη φωνή και αντιδρά κάνοντας κινήσεις με το σώμα του ως απάντησή στους ήχους που ακούει. Μετά τους πρώτους μήνες αρχίζει να προφέρει τυχαίους συνδυασμούς φωνηέντων και συμφώνων, οι οποίοι σιγά σιγά συναρμόζονται και διαμορφώνονται ανάλογα με τους ήχους του περιβάλλοντος του. Σημαντικό είναι να γνωρίζουμε ότι η αντίληψη προηγείται της έκφρασης, δηλαδή το βρέφος κατανοεί λέξεις πολύ πριν τις προφέρει. Στο τέλος του 1ου χρόνου υπακούει σε απλές εντολές, ξέρει το όνομα πολλών αντικειμένων και μπορεί να φτιάξει προτάσεις με μία-δύο λέξεις. Προς το τέλος του 2ου χρόνου γίνεται ακόμη πιο σύνθετος ο λόγος του. Μπορεί να δημιουργήσει φράσεις δύο-τριών λέξεων και μερικά παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν και ρήματα. Στον 3ο χρόνο πλουτίζεται πολύ το λεξιλόγιο, τόσο στο επίπεδο αντίληψης όσο και στο επίπεδο της έκφρασης του λόγου. Το παιδί αρχίζει και χρησιμοποιεί αντωνυμίες. Στο τέλος του 3ου χρόνου μπορεί να πει το όνομα αλλά και το επίθετό του, πόσο χρονών είναι κι αν είναι αγόρι ή κορίτσι. Γύρω στον 5ο χρόνο το λεξιλόγιο είναι σύνθετο, πλούσιο και αρχίζει να αντιλαμβάνεται τις σχέσεις στο χώρο και στον χρόνο.

Η εξέλιξη της ομιλίας είναι εξατομικευμένη. Υπάρχουν παιδιά που έχουν μια ομαλή σταδιακή πορεία μέρα με τη μέρα, αλλά και παιδιά που για μεγάλα διαστήματα φαίνεται να μην προσθέτουν ούτε μια λέξη στο λεξιλόγιό τους, για να σας εντυπωσιάσουν κάποια στιγμή με νέες άφθονες λέξεις. Άλλα παιδιά στο τέλος του 3ου χρόνου μιλούν ακατάπαυστα και άλλα χρησιμοποιούν μόνο λίγες λέξεις. Άλλα γίνονται αμέσως αντιληπτά γιατί έχουν ρέοντα λόγο, ενώ άλλα έχουν ακατάληπτο λόγο, κάτι που είναι φυσιολογικό στη νηπιακή ηλικία και δεν αποτελεί πρόβλημα. Σε γενικές γραμμές δεν είναι σκόπιμο να συγκρίνεται το παιδί με άλλα παιδιά. Παιδιά που μεγαλώνουν σε δίγλωσσο περιβάλλον έχει αποδειχθεί ότι προσακτούν αντανακλαστικά και τις δύο γλώσσες και τις αντιλαμβάνονται εξίσου καλά. Βεβαίως παίζει σημαντικό ρόλο η ποσοτική και ποιοτική επίδραση στο παιδί.

Κοινωνική ανάπτυξη

Η κοινωνική συμπεριφορά αναπτύσσεται από τα πρώτα μόλις στάδια της ζωής του βρέφους. Η ευαισθησία του σε ανθρώπινα ερεθίσματα, το βοηθά να επικοινωνεί με τους ανθρώπους του περιβάλλοντος του. Από τις πρώτες ώρες της ζωής δημιουργείται ένα «δέσιμο» ανάμεσα στους γονείς και στο νεογνό. Όμως γενικά, οι πρώτες κοινωνικές συμπεριφορές (χαμόγελο, κλάμα, φωνητικοί ήχοι, προσήλωση προσοχής) του βρέφους απευθύνονται σε όλους όσους έρχονται σ' επαφή μαζί του.

Καθώς αυτές οι κοινωνικές εκδηλώσεις και επαφές του πληθαίνουν και ενισχύονται κυρίως από τους γονείς ή κηδεμόνες του, δημιουργούνται «προσκολλήσεις». Ο όρος «προσκόλληση» χρησιμοποιείται για να εκφράσει το στενό δεσμό που δημιουργείται ανάμεσα στο βρέφος και συγκεκριμένα άτομα του περιβάλλοντος του. Εκδηλώνεται με τη δυσφορία του βρέφους, όταν τα άτομα αυτά απομακρύνονται, τον εφησυχασμό του με την παρουσία τους και την κατεύθυνση της προσοχής και συμπεριφοράς του προς αυτά.

Οι υγιείς «προσκολλήσεις» χρειάζονται τρυφερούς γονείς, ευαίσθητους στις ανάγκες του βρέφους. Ασφαλώς η υπερβολή μπορεί να αποτελέσει έναν άλλο πυρήνα προβλημάτων. Η υπερβολική προσκόλληση μπορεί να δημιουργήσει σχέση εξάρτησης και άγχους και να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην αυτοπεποίθηση και στην ανεξαρτησία του παιδιού καθώς μεγαλώνει. Θετικοί παράγοντες όπως η υπευθυνότητα, η φιλικότητα, η αγάπη, η αυτονομία και η αυτάρκεια προέρχονται από τρυφερά και σταθερά στις απόψεις και αποφάσεις τους άτομα του περιβάλλοντος, που επιβραβεύουν και ενθαρρύνουν τις αυτόνομες και υπεύθυνες συμπεριφορές. Εκτός από τη σχέση με τους γονείς ή κηδεμόνες, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι σχέσεις με άλλα παιδιά. Μέσα από τα παιχνίδια φαντασίας που τα παιδιά παίζουν μόνα τους ή με άλλα παιδιά, ασκούνται, αποκτούν νέες δεξιότητες, εναλλάσσουν ρόλους, ταυτίζονται με τους συνομήλικους και τα μεγαλύτερα παιδιά, εξωτερικεύουν συναισθήματα, ψάχνουν την ετεροεπιβεβαίωση, επικοινωνούν και μαθαίνουν να μοιράζονται τον πραγματικό τους κόσμο. Αρχικά λοιπόν το παιχνίδι είναι «παράλληλο». Γύρω στα τρία χρόνια βλέπουμε ότι τα παιδιά αρχίζουν να διαλέγουν συγκεκριμένους φίλους. Αποκτούν τους «καλύτερους» φίλους τους. Μέχρι τα τρία ή τέσσερα χρόνια τα παιδιά παίζουν μαζί, αλλά όχι μεταξύ τους. Το καθένα ουσιαστικά θέτει τους δικούς του κανόνες. Μετά συνήθως από αυτή την ηλικία το παιχνίδι γίνεται «συνεργατικό». Στα σχολικά χρόνια τα παιδιά συνεχίζουν να διαμορφώνουν ιδιαίτερες φιλίες με συγκεκριμένα άτομα και ταυτόχρονα να μετέχουν σε μεγαλύτερες ομάδες. Στο δημοτικό οι ομάδες αυτές είναι συνήθως του ίδιου τύπου. Στην εφηβεία διευρύνονται και είναι τις περισσότερες φορές μικτές.

Έλεγχος της Κοινωνικής Ανάπτυξης του Βρέφους και του Νήπιου

Το παιδί χρησιμοποιεί τον γονέα ως ασφαλή βάση, από την οποία μπορεί να εξερευνήσει το περιβάλλον του και ν' αφομοιώσει τις αρχές για τη δημιουργία σχέσεων στοργής και εμπιστοσύνης στα μετέπειτα χρόνια.
Παραθέτουμε κατάλογο ερωτήσεων που θα σας βοηθήσει να διερευνήσετε την κοινωνικότητά του στη βρεφική ηλικία. (Baron-Cohen et al 1996)

1. Χαίρεται όταν το κουνάτε και του κάνετε παιχνίδια, έχοντάς το καθισμένο στα πόδια σας;
2. Δείχνει ενδιαφέρον για άλλα παιδιά;
3. Του αρέσει να σκαρφαλώνει στα έπιπλα και ν' ανεβαίνει τις σκάλες;
4. Του αρέσει να παίζει κρυφτούλι μαζί σας;
5. Του αρέσει να παίζει συμβολικά, για παράδειγμα να παριστάνει ότι φτιάχνει τσάι, χρησιμοποιώντας ένα φλιτζάνι κι ένα τσαγιερό απ' τα παιχνίδα του και άλλα παρόμοια παιχνίδια;
6. Δείχνει με το δείκτη του χεριού του προκειμένου να εκφράσει ενδιαφέρον για κάτι;
7. Μπορεί το παιδί σας να παίξει με παιχνίδια μικρά σε μέγεθος (π.χ. με αυτοκινητάκια και τουβλάκια) χωρίς να τα βάζει στο στόμα ή να τα πετάει κάτω;
8. Σας φέρνει κάποιο αντικείμενο με σκοπό να σας δείξει κάτι;
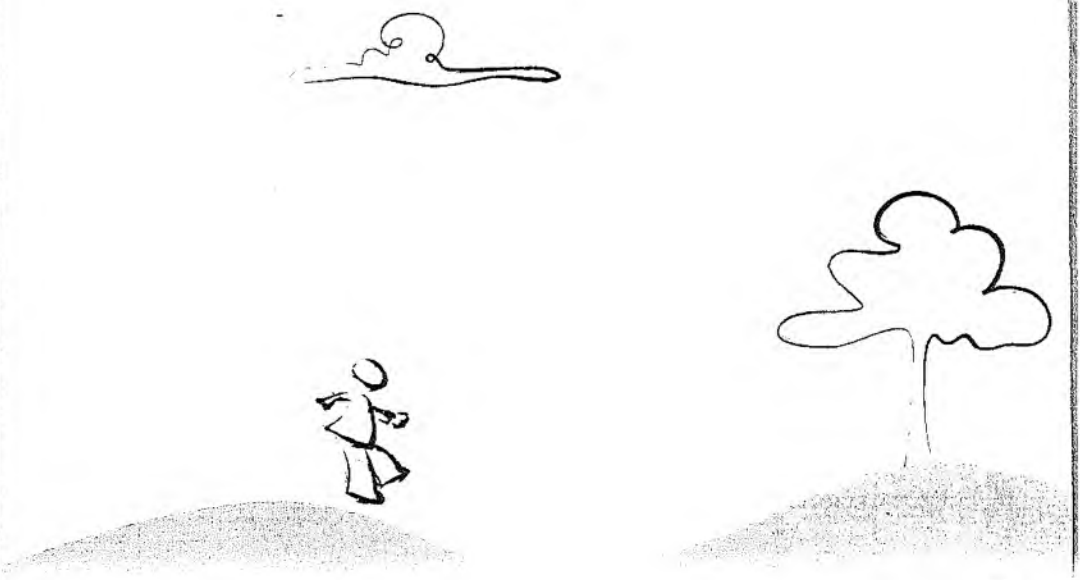
Γενικότερο συμπέρασμα είναι ότι αντί να θεωρούμε τα παιδιά μη ολοκληρωμένα άτομα που παθητικά συσσωρεύουν γνώσεις, είναι σωστότερο να τα αντιμετωπίζουμε ως δραστήριους οργανισμούς, που χρησιμοποιούν χαρακτηριστικές και πολύπλοκες νοητικές διαδικασίες για να κατανοήσουν το περιβάλλον τους. Οι νοητικές αυτές διαδικασίες βέβαια αλλάζουν, καθώς αυτά μεγαλώνουν.